Різдво | початкова школа (1-4 класи) | 40 хв | 20-30 учнів 1-4 класів і гості

Різдвяне свято з колядками та вертепом для початкової школи

Від 2023 року Різдво в Україні святкують 25 грудня, а Святий Вечір припадає на 24 грудня. Багато шкіл, за місцевою традицією, влаштовують свято і в січні: обирайте дату, яка зручна вашій громаді. Сценарій розрахований на 40 хвилин і поєднує розповідь про звичаї, вірші, вертеп, колядки, вікторину та командні конкурси. Усі репліки прописані, тож вам лишається роздати ролі й провести одну-дві репетиції.

Цілі свята

- Познайомити дітей зі звичаями Святого Вечора: дванадцятьма стравами, дідухом і кутею.
- Розвинути виразне мовлення та впевненість на сцені через ролі у вертепі та вірші.
- Плекати доброту, гостинність і повагу до родини.
- Об'єднати класи в спільному святі з піснями, іграми та командною роботою.

Герої та костюми

Роль	Хто грає	Костюм і підказка
Ведучий і Ведуча	двоє учнів 4 класу	святкова біла сорочка, червоні стрічки або пояси. Тримають хід свята; мають текст у кількох сценах.
Хазяїн і Хазяйка	учні 3-4 класів	вишиті сорочки, хустка, фартух. Зустрічають колядників на порозі.
Колядники	хор із 8-10 учнів	вишиванки, шарфи, шапки. Співають колядки та щедрівку.
Читці віршів	четверо учнів 2-4 класів	святкова вишита сорочка. Кожен читає свій вірш напам'ять.
Ангел	учениця 3-4 класу	біла сукня, крила з картону, золоте сяйво над головою. Говорить повільно й лагідно.
Пастухи (двоє)	учні 2-3 класів	кожушки або вовняні жилети, палиці, шапки. Один сміливіший, другий соромливіший.
Мудреці (троє)	учні 3-4 класів	кольорові мантії зі штор, корони з картону. Несуть дари у скриньках.
Коза	учень 2 класу	маска кози з картону, ковдра на плечах. Веселить залу рухами, мекає.
Дід і Баба	учні 3-4 класів	хустка, кептар, палиця, борода з вати. Комічна пара, говорять жваво.
Ірод	учень 4 класу	картонна корона, червона накидка. Не страшний, а лише гордовитий і сердитий; наприкінці добріє.

Реквізит і декорації

- дідух (снопик пшениці або жита, перев'язаний стрічкою)
- миска з кутею (або зображення куті)
- стіл зі скатертю та свічка у безпечному підсвічнику (краще електрична)
- картонна зірка на палиці з паперовим хвостом
- картонні скриньки для дарів Мудреців
- дванадцять карток із назвами страв і дванадцять малюнків страв
- дві корзини та м'які іграшки або кульки для конкурсу
- картки для вікторини, грамоти, запрошення

Музичний супровід

- Колядка «Нова радість стала» (на вибір музичного керівника, хор)
- Колядка «Добрий вечір тобі, пане господарю» (вхід колядників)
- Щедрівка «Щедрик» (обробка Миколи Леонтовича, текст народний; фінал, усі разом)
- Спокійна колядка на вибір музичного керівника (під час вручення грамот)
- Тиха інструментальна мелодія для виходу Ангела
- Весела мелодія для танцю Кози

Підготовка

1. За два тижні роздайте ролі й тексти; вірші діти вчать удома з батьками.
2. Проведіть дві репетиції: перша за столом з текстом, друга на сцені з реквізитом.
3. Разом із дітьми зробіть дідух, зірку, корони й крила на уроках образотворчого мистецтва.
4. Домовтеся з музичним керівником про колядки та щедрівку; підготуйте фонограми.
5. Підготуйте картки для вікторини й конкурсів та поділіть залу на дві команди.
6. Розішліть запрошення батькам і перевірте, чи є безпечні свічки та місце для гостей.

Хід свята

Номер 1. Колядники на порозі 4 хв

Ведучі виходять до залу. Колядники з зіркою заходять від дверей і співають першу колядку. Хазяїн і Хазяйка стоять біля накритого столу з дідухом.

Ведучий: Добрий вечір усім, хто завітав до нашої зали! Сьогодні ми святкуємо Різдво, свято добра, родини й гостинності. У нашій країні воно припадає на двадцять п'яте грудня, а ввечері напередодні ми збираємося на Святий Вечір.

Ведуча: У багатьох місцях це свято продовжують святкувати й у січні, як було заведено в наших бабусь і дідусів. Тож кожна родина шанує свою традицію, і це чудово. Сьогодні ми запрошуємо вас у справжній різдвяний вечір з піснями й вертепом.

Колядники: (Співають першу колядку під дверима, наприклад «Добрий вечір тобі, пане господарю», на вибір музичного керівника.)

Хазяїн: Добрий вечір вам, колядники! Заходьте до хати, не стійте на морозі. У нас сьогодні радість: сяє зірка, пахне кутя, а гостям у нас завжди раді.

Хазяйка: Сідайте ближче до столу, любі гості. Дідух нас оберігає, свічка горить, а в хаті тепло. Поспівайте нам, а ми вам розкажемо, як наші предки зустрічали це свято.

Номер 2. Розповідь про Святий Вечір 5 хв

Ведучі розповідають про традиції, показуючи дідух і миску з кутею. Діти біля столу по черзі піднімають картки страв.

Ведучий: Святий Вечір відбувається в переддень Різдва. За давнім звичаєм, родина сідає до столу, коли на небі з'являється перша зірка. Тому діти найчастіше першими виглядають у віконце: хто побачить зірку, тому й честь оголосити про вечерю.

Ведуча: На стіл ставлять дванадцять пісних страв, без м'яса. Це, наприклад, кутя, борщ з вушками, голубці з крупою, вареники, риба, узвар. Кожна страва має своє місце, а господиня готує їх з любов'ю.

Ведучий: Головна страва вечора - кутя. Її варять із пшениці, додають мак, мед і горіхи. Її їдять першою, і хай кожна ложка принесе родині солодкий, добрий рік.

Ведуча: У хаті ставили дідух, сніп із колосків. Він нагадує про врожай і про наших предків, які працювали на землі. А ще за народним звичаєм на столі нерідко залишали вільне місце для несподіваного гостя. Гостинність у нас свята.

Ведучий: Після вечері люди йшли колядувати. Колядники ходили від хати до хати, співали й вітали господарів, а ті щедро частували їх. Пісні, жарти й добрі побажання були найкращим подарунком.

Номер 3. Вірші про Різдво 5 хв

Четверо читців по одному виходять до центру. Решта дітей слухає сидячи на килимку.

Читець 1: Тиха ніч

Тихо спить за вікном ніч,
Тепло в хаті, гріє піч.
Запалили ми вогонь,
Гріє нам усім долонь.
Двері хати - для гостей,
Місце є для всіх дітей.
Пісня лине, мов дзвінок,
Нас єднає, мов вінок.

Читець 2: Дідух

Дідух - це сніп колосків,
Спадок від наших батьків.
У ньому літо відгуло,
Та в хаті стало ще тепло.
Хто у хату завітає -
Дідух щиро привітає.
Гості, ближче підійдіть,
Біля столу посидіть.

Читець 3: Кутя

Кутя - не проста це каша,
Це різдвяна страва наша.
Мед солодкий, мак, горішки,
Щоб були у всіх усмішки.
Мама миску принесла,
Щедро ложку нам дала.
Кутя - це ласка, це дім,
Тепла в ній вистачить усім.

Читець 4: Вертеп

Усі пастухи прийшли,
Радість в хату принесли.
Ангел світло подарує,
Мудрець здалеку мандрує.
Коза в танець закрутила,
Всіх до танцю заманила.
Усім добра - і вам, і нам,
Мир і щастя - всім гостям.

Номер 4. Вікторина про різдвяні символи 5 хв

Колядники співають колядку «Нова радість стала» (на вибір музичного керівника). Потім Ведучі ставлять питання; команди піднімають руки й відповідають по черзі.

Ведучий: Колядка нас привітала, а тепер перевіримо, як ви запам'ятали різдвяні символи. Кожна правильна відповідь приносить команді зірочку. Перше питання: як називається сніп із колосків, що стоїть у хаті?

Ведуча: Правильно, дідух. Друге питання: з чого варять кутю і що до неї додають? Відповідь: з пшениці, з маком, медом і горіхами. Третє: скільки страв має бути на столі в Святий Вечір?

Ведучий: Так, дванадцять, і всі пісні. Четверте: що з'являється на небі, коли родина сідає до вечері? Відповідь: перша зірка. П'яте: як називають людей, які ходять від хати до хати з піснями?

Ведуча: Колядники, звісно. Шосте: яка вистава, що її колись показували ляльки або люди в костюмах, розповідає про народження Христа? Це вертеп. Рахуємо зірочки, а нам уже час глянути на сам вертеп!

Номер 5. Вертеп. Ангел і Пастухи 4 хв

На сцені темніє. Звучить тиха мелодія. З'являється Ангел із ліхтариком. Пастухи сидять біля вогнища (червоний папір або ліхтар).

Ангел: Не бійтеся, добрі пастухи! Я приніс вам радісну новину. Сьогодні в далекому місті Віфлеємі народилася Дитина, і з нею прийшло світло на землю. Ідіть за зіркою, вона покаже вам дорогу.

Пастух 1: Ой, що за сяйво! Я думав, що вранішнє сонце зійшло серед ночі. Але ти кажеш так лагідно, що страх мені минув. Скажи, чи далеко йти і що ми можемо принести?

Ангел: Несіть те, що маєте: тепло, добре слово й щире серце. Від вас нічого не вимагають, лише просять не забувати про добро. Йдіть, а я посвічу вам з небес.

Пастух 2: Тоді візьмімо з собою ягня і трохи сиру, а ще свою пісеньку. Бо ніч хоч і темна, але разом нам не страшно. Ходімо, брате, бо зірка вже так світить, що аж в очах іскриться!

Номер 6. Вертеп. Мудреці та Ірод 4 хв

Виходять Мудреці з картонними скриньками. Ірод сидить на троні в кутку сцени, насуплений, але кумедний.

Мудрець 1: Ми йдемо здалеку, слідом за зіркою. Вона веде нас через пустелі й гори, і ми несемо дари. Перший мій дар - золото, щоб воно нагадувало про щедрість.

Мудрець 2: А в мене пахучий ладан, щоб кожна оселя наповнювалася приємним запахом і спокоєм. Той, хто його вдихне, відчує, що десь поруч добрий дім.

Мудрець 3: Я ж несу смирну, дорогоцінні пахощі, які цінувалися в давнину. Дари скромні, та серце в нас щире. Добридень, царю Іроде, ми, мабуть, зайшли до тебе помилково?

Ірод: Ох, ви мене розбудили! Я сердитий, бо весь день ніхто не сказав мені доброго слова. Ви кажете, що несете радість? Ану покажіть! (Дивиться у скриньку.) Он які гарні дари. Мабуть, і мені варто посміхнутися.

Мудрець 1: О царю, щоб стати добрішим, не потрібні ні золото, ні корона. Досить подати руку тому, хто поруч. Приєднуйся до нашої ходи, і зірка засяє яскравіше.

Ірод: Гаразд, піду з вами. Мені вже не хочеться бути гордим. Краще я буду добрим, а гордим бути надто втомливо. Заберіть, пане Мудрецю, мою корону, може, вона вам стане в пригоді!

Номер 7. Вертеп. Дід, Баба і Коза 4 хв

Грає весела мелодія. Дід і Баба виходять з хати, посеред сцени з'являється Коза і всіх розсмішує.

Дід: Агов, стара, ходи сюди! Бачиш, діти до нас завітали, а ми ще пирогів не напекли. Гості нам дорожчі за будь-який скарб, тож швидше ставай до столу!

Баба: Ой, діду, та я вже все давно приготувала: і вареники, і пиріжки, і узвар. Не знала лише, що нас так багато завітає. Але ми щось придумаємо, бо в добрій хаті місця вистачить усім.

Коза: Ме-е-е! Я Коза-дереза, веселу пісню вам принесла. Де я пройду, там усміхаються, де гляну, там сміються. Давайте, діти, потанцюймо, поки лунає наша мелодія!

Дід: От ти нам і потрібна, козонько! Я трохи гопака затанцюю, та спина вже болить. Давайте всі разом: ви - в долоньки, а я - навприсядки. Ех, життя гарне, коли поруч добрі люди!

Баба: А я скажу так: Різдво тоді справжнє, коли у хаті мир і ніхто не залишився на самоті. Ходімо, гості дорогі, до столу, бо вже й кутя прохолола, і борщ чекає!

Номер 8. Конкурси та загадки 6 хв

Усі діти діляться на дві команди. Проводяться два конкурси з розділу «Ігри», потім Ведучі загадують загадки із залу.

Ведучий: Після вертепу в нас буває веселощів ще більше. Ділимося на дві команди: «Зірочки» і «Колядники». Перший конкурс називається «Накрий святковий стіл», а другий - «Передай зірку».

Ведуча: Коли команди відпочиватимуть, ми загадаємо кілька загадок. Відгадайте першу: що стоїть у хаті, зібраний із колосків, і нагадує про врожай? Відповідь знаєте: дідух. Далі загадки з нашого переліку, слухайте уважно!

Номер 9. Фінал. Щедрик і побажання 3 хв

Усі учасники виходять на сцену. Дарують гостям побажання, роздають грамоти. Потім усі співають «Щедрика».

Ведуча: Наше свято добігає кінця. Ми сьогодні дізналися про Святий Вечір, побували у вертепі й повеселилися разом. Але найбільший скарб Різдва - це родина, добре слово й відкриті двері для кожного гостя.

Ведучий: Хай у ваших домівках буде тепло, на столі кутя, а в серці спокій. Хай вам світить зірка, а поруч завжди будуть рідні та друзі. З Різдвом вас, шановні гості!

Усі: (Співають «Щедрик», вітаються, роздають гостям невеликі подарунки: зірки з паперу, кутю в стаканчиках або цукерки.)

Загадки

- Сніп із колосків у кутку стоїть, про врожай і предків нам нагадує. Що це? **(Відповідь: Дідух)**
- Із пшениці, маку, меду й горіхів, на Святий Вечір подається першою. Що це за страва? **(Відповідь: Кутя)**
- Вона перша виходить на небо, і тоді родина сідає вечеряти. Що це? **(Відповідь: Перша вечірня зірка)**
- Вони ходять від хати до хати, співають і вітають господарів. Хто вони? **(Відповідь: Колядники)**
- Має роги й бороду, мекає, танцює у вертепі й веселить усіх. Хто це? **(Відповідь: Коза)**

Ігри й конкурси

Вікторина про різдвяні символи (5 хв)
Дві команди відповідають по черзі на шість питань про дідух, кутю, дванадцять страв, першу зірку, колядників і вертеп. За правильну відповідь команда отримує паперову зірочку. Перемагає та, що збере більше зірочок. Питання наведено у сцені 4.

Накрий святковий стіл (4 хв)
Команди стоять у колонах. На столі лежать малюнки страв: пісні й різні інші (наприклад, смажена ковбаса). Кожен учасник біжить, бере по одному малюнку пісної страви й кладе на тарілку своєї команди, потім повертається й передає естафету. Помилки виправляє вчитель. Виграє команда, яка першою накриє стіл дванадцятьма правильними стравами.

Передай зірку (4 хв)
Діти стоять у колоні й передають картонну зірку над головою через усю команду, поки грає мелодія. Музика зупиняється, і дитина, в якої зірка, розповідає коротке різдвяне побажання. Потім гру продовжують. Можна змінювати напрямок передачі, передаючи зірку то над головою, то між ногами.

Завершення

Усі учасники стають у півколо, тримаючи в руках паперові зірки. Ведучий дякує вчителям, батькам і музичному керівникові. Діти разом співають «Щедрика», а потім обходять залу з побажаннями й роздають гостям зірочки. Свято завершується спільним фото біля дідуха.

Поради вихователю

- Роздавайте ролі так, щоб кожна дитина мала хоча б одну репліку, навіть найтихіша.
- Молодшим дозволяйте переказувати текст своїми словами, а суфлер за лаштунками дуже допомагає.
- Для безпеки замініть живі свічки на електричні, особливо в залі з великою кількістю гостей.
- Показуйте Ірода як кумедного, а не лякаючого героя, щоб малюки не злякалися й сміялися разом із залою.
- Залиште кілька хвилин наприкінці для чаювання з кутею й домашньою випічкою, бо це зближує дітей і батьків.

Запрошення на свято

Шановні батьки, бабусі й дідусі! Запрошуємо вас на різдвяне свято з колядками та вертепом. Воно відбудеться ___ о ___ у ___ (місце). Приходьте, щоб разом із нами зустріти Різдво в теплій родинній атмосфері. Чекаємо на вас із добрим настроєм і усмішкою!

Дата і час: _____ **Місце:** _____

kazkaland.com

Грамота

Нагороджується _____

Грамота вручається ___ (ім'я та прізвище) за яскраву роль у вертепі, щирі колядки та добре серце на різдвяному святі. Дякуємо, що ви принесли у наш клас радість і тепло! Дата: ___. Підпис вчителя: ___

Дата: _____ Підпис: _____

kazkaland.com